

1. hodina: Uvedení do výukového programu, příprava na besedu

Téma: Beseda se zástupcem/zástupci občanského hnutí, občanská a sociální hnutí, občanská společnost

Čas celkem: 45 min

Metody

Diskuze, skupinová práce

Pomůcky

Tabule, flipchartový papír, psací potřeby pro učitele i pro žáky, případně zařízení pro videoprojekci

Cíl hodiny: Naladění žáků na téma besedy, úvod do vzdělávacího programu

Průběh

Hosta k besedě vybere a osloví vyučující předem, případně může výběr prodiskutovat s žáky – Znají nějaká občanská, ekologická hnutí, která působí v jejich okolí nebo v České republice? Koho by si pozvali na besedu? Host by měl být členem současného občanského, sociálního, ekologického nebo feministického hnutí (např. Fridays for Future, Extinction Rebellion, Hnutí Duha, Greenpeace, Transparency International, lokální hnutí za záchranu kulturní památky, proti výstavbě silnice, haly, obchodního centra apod.). Hnutí by se mělo aktuálně zabývat určitým problémem a vést k němu informační kampaň. Cílem besedy je seznámit žáky s reálným občanským hnutím, občanským aktivismem (proč se do hnutí vůbec někdo zapojí), i s praktickým postupem přípravy reálné kampaně.

Představení hosta (15 min)

Do středu místnosti uspořádejte židle do kruhu (pro žáky i pro sebe). Učitel seznámí žáky s tím, že příští hodinu proběhne beseda s hostem, představí žákům krátce organizaci, spolek nebo hnutí, kterého jsou hosté členy – například logem, úryvkem rozhovoru s představitelem organizace, fotografií z kampaně hnutí. Může použít propagační video dané organizace. Pak lektor diskutuje s žáky, co se z materiálu dozvěděli, zda organizaci znají nebo o ní již někde slyšeli, nebo zda znají podobnou organizaci v jejich okolí.

Příklady otázek:

- Na co se snaží hnutí upozornit a jakým způsobem? Co hnutí požaduje? (témata a způsoby poznamená lektor na tabuli)
- Kolik si myslíte, že má hnutí členů? Kolik lidí za hnutím stojí? Je to hodně nebo málo?
- Proč se podle Vás lidé založili toto hnutí? Uvažovali jste někdy o tom spojit se s dalšími lidmi, abyste vyřešili nějaký problém? Pokud chcete, řekněte, co jste řešili za problém?
- Definujte s žáky, co to je občanské či sociální hnutí – doplňte odpovědi žáků nebo je uveďte na pravou míru.

V náhodných dvojicích (např. s žákem po svojí pravici) zadejte žákům, aby vymysleli 3 otázky, které by položili hostovi besedy. Otázky si zapíší (mohou je pak použít při besedě). Lektor zatím připraví flipchartový papír pro myšlenkovou mapu k tématu, kterým se hnutí zabývá. Doprostřed papíru napíše téma/problém, které hnutí řeší (např. vymírání druhů, klimatická změna).

Myšlenková mapa – Co víme o tématu/problému, které řeší hnutí (vymírání druhů a klimatické změně)? (15 min)

Cílem je zmapovat znalosti o tématu, výstupy zapisuje lektor na flipchart. Vysvětlíte žákům, že myšlenková mapa pomáhá utřídit vědomosti, které máme, ale i nemáme a které chceme zjistit k danému tématu.

- Co to znamená „vymírání druhů“, „klimatická změna“? Známe nějaké příklady?
- Co je příčinou problému?
- Jak je problém řešen u nás, ve světě?
- Kdo problém řeší? Kdo by měl problém řešit?
- Kde se problém projevuje?

Pokud žáci v tématu tápou věnujte hodinu shlednutí dokumentu o daném tématu. K environmentální tématice lze nalézt mnoho dokumentů ze zahraničí i z České republiky v databázi Ozvěn Ekofilmu.

Příprava otázek na besedu (15 min)

Žáci si sednou do kruhu, uprostřed zůstane volná židle. Ten, kdo sedí na volné židli, hraje hosta besedy a odpovídá na otázky. První na židli sedí lektor, nechá někoho z žáků, aby položil otázku, lektor na ní podle sebe odpoví. Pak si na židli sedne tazatel a ten opět hraje hosta, někdo z ostatních se může opět zeptat. Takto se žáci střídají, dokud nejsou vyčerpány všechny dotazy.

Pak následuje zhodnocení aktivity – Byly otázky vhodné? Na které by Vás zajímaly odpovědi? Bylo pro Vás jednoduché odpovídat? Měli jste problém na některou otázku odpovědět, proč? Jakou by podle vás měla beseda ideálně probíhat, co by mohlo být pro vás přínosem?

Shrňte žákům cíl a pravidla besedy - přátelské popovídání, jehož cílem je dozvědět se něco nového, názory někoho jiného, konfrontovat své názory s názory jiných.

V rámci besed by mělo v hodinách docházet k diskusi. Seznamte proto žáky s následujícími pravidly diskuze a dbejte při besedě na jejich dodržování:

- Cílem je setkat se a dozvědět se více.
- Pozorně naslouchat, zajímat se, vyptávat.
- Pozorně poslouchajte a respektujte právo všech na to, aby se vyjádřili.
- Neskákejte ostatním do řeči.
- Snažte se, aby to, co říkáte, navazovalo na obsah předchozí promluvy.
- Na začátku promluvy je užitečné shrnout, co bylo řečeno dřív.
- Když dostanete slovo, mluvte stručně, srozumitelně a k věci.
- Snažte se rozlišovat mezi fakty a svými názory či přáními.
- Nerozčilujte se, hněv ti může jenom uškodit.
- Zůstaňte klidní a soustředění.
- Nikoho neurážete, polemizujete s názory ostatních, nikoli s jejich osobou.
- Pokud chcete vyjádřit kritiku, rozvedte na základě, jakého argumentu vznášíte kritiku.

Seznamte žáky s datem a časem, kdy a kde bude beseda probíhat.

Doporučená literatura k tématu pro žáky:

- BUČEK, Ladislav, Klára HAMULÁKOVÁ, Klára ILLE, et al. *Občanský a společenskovední základ: přehled středoškolského učiva*. Druhé, aktualizované vydání. Brno: Edika, 2019. Maturity (Edika). ISBN 978-80-266-1401-2. Kapitola: Politická participace a politická kultura 109-110 a Občanská společnost 126-130
- CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-076-5. Kapitola 16: Politická sociologie.

Informace o občanském hnutí pozvaného na besedu a jeho ohlas v médiích:

- Rebélie proti vyhynutí (Extinction Rebellion) - <https://www.extinctionrebellion.cz/>
- VIDEO: Oběšenci na tajícím ledu v Brně varovali před změnou klimatu - iDNES.cz [online]. 30.7.2019. Dostupné z: <http://ttps://www.idnes.cz/brno/zpravy/obesenci-led-zmena-klimatu-extinction-rebellion.A190730_172641_brno-zpravy_krut>
- Video: DVTV rozhovor s mluvčí Rebelie proti vyhynutí [online]. Copyright © Extinction Rebellion ČR 2019 [cit. 23.10.2019]. Dostupné z: <<https://www.extinctionrebellion.cz/aktuality/2019/08/05/dvtv-rozhovor-s-mluv%C4%8D%C3%AD-rebelie-proti-vyhynut%C3%AD/>>

Informace k tématu, kterým se zabývá hnutí Extinction Rebellion:

- Průvodce změnou klimatu | Klimatická změna v České Republice. [online]. Copyright © 2020 Klimaticka změna [cit. 07.09.2020]. Dostupné z: <<https://www.klimatickazmena.cz/cs/vse-o-klimaticke-zmene/pruvodce-zmenou-klimatu/>>
- Krajina v tísní. [online] Dokument ČR, 2017, 52 min. Režie: Petr Jančárek. Člověk v tísní. Dostupné z <<https://promitejity.cz/detail-filmu/86-krajina-v-tisni>>

